

Łabędź czarnodzioby (z łac. *Cygnus columbianus*) to najmniejszy ze spotykanych w Polsce gatunków łabędzia, wielkością porównywalny z dzikimi gęsiami. Długość jego ciała waha się od 101 do 107 cm, ogona od 14 do 17,5 cm, rozpiętość skrzydeł wynosi ok. 190 cm, a średnia masa tego ptaka to 5,5-6 kg.

trawa. Zjada również niewielkie ilości wodnych bezkręgowców. Jest to ptak wędrowny, w Polsce uważany za gatunek regularnie przelotny (tzn. pojawiający się w naszym kraju rokrocznie) i objęty ścisłą ochroną gatunkową.

Zimowiska i lęgi

Łabędź czarnodzioby (podgatunek europejski) zimuje w Wielkiej Brytanii oraz

Łabędź czarnodzioby

W porównaniu z innymi łabędziami ma krótszą i masywniejszą szyję, a od popularnego łabędzia niemego odróżnia się nie tylko mniejszymi rozmiarami, ale również budową i kolorem dzioba. Brakuje mu bowiem charakterystycznego dla tamtego gatunku czarnego „guza” u nasady dzioba, a sam dziób jest prawie cały czarny i jedynie u nasady żółty. Ciekawostką jest to, że łabędź czarnodzioby ma największą ze wszystkich ptaków na świecie liczbę piór. Dociekliwi badacze policzyli, że ma ich dokładnie 25 216. Głos ma podobny do łabędzia krzykliwego, ale nieco delikatniejszy i nosowy, wydaje ciche i niskie dźwięki w tonie „kuk kuk, ang, ong, bung, tong, kuru”. W skład jego diety wchodzi przeważnie rośliny, głównie te, które wydobywa spod wody, ponadto miękkie pędy roślin rosnących na brzegach zbiorników wodnych oraz

Samica wysiadująca jaja. (USFWS)

Stadko łabędzi czarnodziobych w jesiennej aurze. (Fot. Donna Dewhurst, USFWS)

Łabędź czarnodzioby w pełnej krasie. (Fot. John i Karen Hollingsworth, USFWS)

Łabędź czarnodzioby w locie. (Fot. Donna Dewhurst, USFWS)

Holandii (gdzie dociera w pierwszej połowie grudnia), rzadziej na południu Europy i zamieszkuje wtedy mokradła w głębi lądu, ujścia rzek oraz nadmorskie zatoki. Potem, kierując się ku północnemu wschodowi, rozpoczyna swoją wędrówkę wzdłuż zachodnich wybrzeży Europy, zmierzając ku terenom lęgowym znajdującym się na Syberii. Tam zamieszkuje jeziora i rozlewiska występujące w tundrze. Większość łabędzi powraca każdego wiosny w te same miejsca, a poszczególne pary są sobie wierne. Łabędź czar-

nodzioby buduje gniazdo zawsze na bagnistym gruncie w pobliżu wody, w miejscach o dobrej widoczności i tworzy je z łądyg oraz pędów roślin, które łamie lub zrywa z najbliższego otoczenia. Samica składa do gniazda od 2 do 5 brudnobiałych (nieraz z żółtobrazowymi plamami) jaj, które następnie wysiaduje przez okres 35-40 dni. Pisklęta opuszczają gniazdo dopiero po 60-70 dniach. Szarobrazowe, młode łabędzie wędrują jesienią z rodzicami i pierwszą zimę spędzają razem jako rodzina.

Odwiedziny w Polsce

Łabędź czarnodzioby pojawia się systematycznie w naszym kraju już od roku 1975, kiedy to powstały w zachodniej Europie nowe zimowiska tego gatunku. Stopniowo, z roku na rok, do Polski przylatywało coraz więcej ptaków, obierających sobie za trasę wędrówki nie tylko wybrzeże Bałtyku, ale również doliny Noteci i dolnej Warty. Obecnie ptak ten pojawia się regularnie w czasie przelotów w północno-zachodniej Polsce od połowy lutego do końca kwietnia oraz od początku października do początku grudnia. W pozostałej części kraju obserwowany jest rzadko i nieregularnie. Najwięcej łabędzi czarnodziobych przelatuje w pierwszej połowie kwietnia oraz w drugiej połowie października. W Wielkopolsce na przykład w latach 1980-96 spotkano je aż 260 razy, doliczając się w sumie 4814 osobników (co daje średnio w ciągu roku ok. 280 ptaków). Łabędź czarnodzioby pojawia się również rokrocznie na terenie Biebrzańskiego Parku Narodowego i choć dawniej był tutaj rzadkością, obecnie zjawia się w czasie wiosny w stadach, np. w marcu 1998 roku widziano 78 ptaków, a w marcu 2000 roku aż 170. Bardzo rzadko udaje się nad Biebrzą spotkać tego ptaka latem, ale zimą jest już nieco lepiej np. w lutym 2000 roku widziano w dolinie Biebrzy stadko liczące od 3 do 10 ptaków. W całej Polsce rokrocznie zimuje od kilku do kilkudziesięciu osobników tego gatunku.

SEBASTIAN BIELAK

Zdjęcia (USFWS) zostały udostępnione dzięki uprzejmości United States Fish and Wildlife Service

Łabędź czarnodzioby w wodzie. (Fot. Tim Bowman, USFWS)